Isaac Asimov

TOATE NECAZURILE LUMII

(volumul de povestiri ÎNTREBAREA FINALĂ – NINE TOMORROWS, 1959)

Principala industrie terestră se învârtea în jurul lui Multivac, calculatorul gigantic care crescuse în ultimii cincizeci de ani până ce ramificațiile sale umpluseră Washington-ul şi-şi întinsese tentacule în toate aşezările Pământului.

O armată de funcționari introduceau permanent date în calculator, iar altă armată corela şi interpreta răspunsurile primite. O divizie de ingineri patrula prin interiorul său, iar exploatările miniere şi fabricile munceau zi şi noapte pentru ca depozitele de piese de schimb să fie mereu complete, mereu exacte, mereu satisfăcătoare din toate punctele de vedere.

Multivac dirija economia Pământului şi ajuta ştiința Pământului. Dar, cel mai important dintre toate, el constituia agenția centrală de colectare a datelor cunoscute despre toți locuitorii Pământului.

Zilnic, una dintre sarcinile sale era să extrapoleze pentru ziua următoare cele patru miliarde de seturi de informații despre oameni, pe care le conținea în interior. Fiecare Departament Corectiv terestru primea datele corespunzătoare jurisdicției sale, iar sinteza generală era prezentată unificat Comitetului Central Corectiv din Washington.

Bernard Gulliman se găsea în a patra săptămână a mandatului său de un an ca Preşedinte al Comitetului Central Corectiv şi se obişnuise îndeajuns pentru a accepta raportul matinal fără să fie înfricoşat de el. Ca de obicei, era un teanc de foi gros de aproape cincisprezece centimetri. De acum, Gulliman ştia că nu se aştepta din partea lui să-l citească. (Nici un om n-o putea face.) Cu toate acestea, îl interesa să-l răsfoiască.

Exista obişnuita listă de infracțiuni previzibile: fraude de tot felul, furturi, revolte, incendieri.

Gulliman căută un anumit titlu şi simți un şoc găsindu-l, apoi un al doilea şoc văzând sub el două intrări. Nu una, ci două. *Două* omucideri. De când era Preşedinte, nu văzuse niciodată două infracțiuni de gradul întâi în aceeaşi zi.

Apăsă tasta interfonului şi aşteptă ca pe ecran să apară chipul coordonatorului său.

— Ali, vorbi Gulliman. Azi apar două de gradul întâi. Sunt ceva probleme deosebite?

— Nu, domnule. (Chipul oacheş cu ochi negri, pătrunzători, părea agitat.) Ambele cazuri au o probabilitate foarte redusă.

— Ştiu asta, am văzut că nici una nu depăşeşte probabilitatea de cincisprezece la sută. Totuşi, Multivac are de menținut o reputație. Practic, a eradicat infracțiunile, iar oamenii judecă asta după numărul omuciderilor care sunt, evident, cele mai spectaculoase.

— Da, domnule, încuviință Ali Othman, ştiu asta.

— Sper că ştii şi faptul că nu doresc nici măcar un asemenea caz în timpul mandatului meu. Dacă accept explicații şi scuze pentru orice altă infracțiune, te fac direct răspunzător pentru o crimă de gradul întâi. Ai înțeles?

— Da, domnule. Analizele complete ale celor două potențiale crime se află deja la birourile districtuale implicate. Potențialii criminali şi potențialele victime se găsesc sub supraveghere. Am reverificat probabilitățile şi sunt deja în scădere.

— Perfect, spuse Gulliman şi întrerupse convorbirea.

Reveni la răsfoirea teancului, încercând senzația neplăcută că poate exagerase... Trebuia, totuşi, să fie ferm cu funcționarii permanenți şi să se asigure că ei nu-şi închipuiau că ar dirija totul, inclusiv pe Preşedinte. Mai cu seamă, Othman, care lucra cu Multivac de ani buni şi care avea un aer iritant de proprietar.

Pentru Gulliman, problema criminalității constituia şansa politică a vieții. Până acum, nici un Preşedinte nu-şi terminase mandatul fără ca pe Pământ, undeva, cândva, să nu se petreacă o crimă. Preşedintele anterior înregistrase un record negativ de opt omucideri, cu trei mai multe decât predecesorul său.

Acum, Gulliman intenționa să nu aibă *nici una*. Decisese că el avea să fie primul Preşedinte al cărui mandat nu va cunoaşte nici o crimă. După aceea, ținând seama şi de publicitatea favorabilă care va rezulta...

De-abia mai frunzări restul raportului. Estimase la aproape două mii numărul posibilelor neveste bătute de soții lor. Fără îndoială, nu toate molestările puteau fi oprite la timp. Poate că treizeci la sută vor avea loc. Totuşi, numărul posibilităților scădea, iar cazurile reale se reduceau chiar şi mai rapid.

Multivac adăugase molestarea nevestelor pe lista infracțiunilor previzibile cu numai cinci ani în urmă şi pământeanul mijlociu nu se învățase deocamdată cu ideea că, dacă intenționa să-şi scarmene consoarta, lucrul acesta avea să fie cunoscut din timp. Pe măsură ce adevărul respectiv se instaura în societate, femeile aveau să capete mai puține vânătăi, iar în cele din urmă nici una.

Gulliman observă că pe listă apăreau şi cazuri de soți bătuți.

Ali Othman privi gânditor ecranul de pe care abia dispăruse chipul pleşuv şi fălcos al lui Gulliman. După aceea, se întoarse spre asistentul său, Rafe Leemy, şi rosti:

— Ce facem?

— Nu mă-ntreba pe mine. *El* îşi face griji numai din cauza a două omucideri amărâte.

— Este al naibii de riscant să-ncercăm să rezolvăm chestia asta pe cont propriu. Pe de altă parte, dacă-i spunem, o să facă o criză clasa-ntâi. Politicienii ăştia se gândesc numai la pielea lor, aşa că-i sigur că ni s-ar băga în cale şi ar înrăutăți totul.

Leemy încuviință din cap şi-şi prinse între dinți buza inferioară.

— Întrebarea este: Dacă dăm greş? Ştii bine c-ar fi totuna cu sfârşitul lumii.

— Dacă dăm greş, cui o să-i mai pese ce-o să se-ntâmple cu noi? Vom face parte din catastrofa generală. — Continuă după aceea pe un ton mai vioi: Ce naiba, probabilitatea este de numai 12,3 la sută! În oricare alt caz, cu excepția poate a

omuciderilor, am lăsa probabilitatea să mai crească niţel, înainte de a acţiona. Se poate înregistra o corecţie spontană.

— Eu nu m-aş bizui pe ea, comentă sec Leemy.

— Nici nu intenţionez s-o fac. Doar aminteam că-i posibil. Oricum, la probabilitatea asta, eu propun ca deocamdată să ne limităm la simpla observare. Nimeni n-ar putea plănui de unul singur o asemenea infracţiune — trebuie să existe complici.

— Multivac n-a pomenit de nici unul.

— Ştiu. Totuşi... — Nu-şi încheie fraza.

Rămaseră examinând detaliile singurei infracţiuni neincluse pe lista primită de Gulliman; singura mai teribilă decât omuciderea, singura neîncercată niciodată în istoria lui Multivac, şi se întrebară ce să facă.

***

Ben Manners se considera cel mai fericit băiat de şaisprezece ani din Baltimore. Poate că afirmaţia nu era sută la sută adevărată, totuşi Ben se număra printre cei mai fericiţi şi mai surescitaţi.

Măcar pentru faptul că fusese unul dintre puţinii admişi în loja stadionului în timpul ceremoniei jurământului adolescenţilor de optsprezece ani. Fratele său mai mare avea să depună jurământul, aşa că părinţii solicitaseră invitaţii şi-i permiseseră şi lui Ben s-o facă. Însă când Multivac alesese dintre solicitanţi, doar Ben căpătase invitaţia.

Băiatul avea să depună şi el jurământul peste doi ani, dar acum era fericit să-l poată vedea pe Michael făcând acest lucru.

Părinţii îl îmbrăcaseră (sau măcar îl supravegheaseră când se îmbrăcase) cu toată grija, ca reprezentant al familiei, şi-l trimiseseră cu o mulţime de mesaje pentru Michael, care plecase de acasă de câteva zile, în vederea testelor fizice şi neurologice preliminare.

Stadionul se găsea la marginea oraşului şi Ben, debordând de importanţă, fu condus la locul său. În tribună se aflau sute de tineri de optsprezece ani (băieţii în dreapta, fetele în stânga), proveniţi din districtul doi al lui Baltimore. În decursul anului, reuniuni similare se desfăşurau în toată lumea, dar aceasta era în Baltimore; aceasta era cea importantă. Undeva, acolo, se găsea Michael, fratele lui Ben.

Băiatul scană creştetele capetelor, sperând că-şi va putea identifica fratele. Nu reuşi, bineînţeles, iar apoi pe podiumul din faţa tribunei apăru un bărbat şi Ben se opri din căutat, ca să asculte.

— Bună ziua, participanţi şi invitaţi. Sunt Randolph T. Hoch, responsabilul din acest an al ceremoniilor din Baltimore. Participanţii mă cunosc deja, deoarece m-au întâlnit de câteva ori în decursul testelor fizice şi neurologice! Majoritatea evenimentelor s-au derulat de acum, dar a rămas partea cea mai importantă. Participanţii care vor depune jurământul îşi vor înregistra personalitatea în arhivele lui Multivac. Anual, ceremonia trebuie explicată tinerilor care păşesc pragul maturităţii.

Se întoarse spre tinerii ce aşteptau şi nu mai privi publicul.

— Până acum, n-aţi fost adulţi. Pentru Multivac, nu aţi existat ca indivizi, decât dacă aţi fost specificaţi ca atare de către părinţii voştri ori de guvern. Până acum, la fiecare actualizare anuală a informaţiilor, părinţii completau datele necesare despre voi. Acum a sosit momentul să preluaţi voi înşivă această sarcină. Este o mare onoare şi o mare responsabilitate. Părinţii voştri ne-au spus ce educaţie aţi primit în şcoală, ce boli aţi avut, ce pasiuni manifestaţi şi multe alte detalii. Acum, însă, ne veţi spune mult mai multe — gândurile voastre cele mai intime şi faptele cele mai tăinuite. Lucrul acesta este mai greu de făcut prima dată, ba chiar oarecum jenant, dar *trebuie* făcut. După aceea, Multivac va deţine în fişierele sale analiza voastră completă. Vă va înţelege acţiunile şi reacţiile. Va putea chiar să vă ghicească cu destulă exactitate viitoarele acţiuni şi reacţii. În felul acesta, el vă va proteja. Dacă vă aflaţi în pericol de a suferi un accident, Multivac va şti. Dacă cineva intenţionează să vă facă un rău, Multivac va şti. Dacă *voi* intenţionaţi să faceţi un rău, va şti şi veţi fi opriţi la timp, astfel încât nu va fi necesar să fiţi pedepsiţi.

Hoch îşi drese vocea, privindu-i cu atenţie pe tineri.

— Ştiindu-vă pe toţi, urmă el, Multivac va putea să ajute Pământul să-şi regleze economia şi legile pentru bunăstarea generală. Dacă aveţi o problemă personală, puteţi veni la Multivac şi, cunoscându-i pe toţi indivizii, el va putea să vă ajute. În continuare, veţi primi o serie de formulare pe care trebuie să le completaţi. Gândiţi-vă atent şi răspundeţi cât mai exact la toate întrebările. Nu ascundeţi ceva, din ruşine sau din prudenţă. Nimeni nu va şti ce anume aţi răspuns, cu excepţia lui Multivac. Răspunsurile voastre nu vor fi cunoscute, decât dacă va apărea necesitatea protecţiei voastre, iar atunci vor fi implicaţi numai funcţionari guvernamentali autorizaţi. Poate că vă veţi gândi să exageraţi ici-colo în răspunsuri. N-o faceţi! Minciunile vor fi descoperite. Toate răspunsurile voastre puse laolaltă formează un tipar, un şablon. Dacă unele răspunsuri sunt false, ele nu se vor potrivi în şablon şi Multivac le va sesiza. Dacă toate răspunsurile voastre sunt false, şablonul va fi distorsionat şi Multivac îl va recunoaşte. De aceea, trebuie să spuneţi adevărul.

După completarea formularelor, urmară discursuri şi un spectacol. Spre seară, ridicându-se în vârful picioarelor, Ben reuşi finalmente să-l zărească pe Michael, care purta încă roba obligatorie la "parada adulţilor". Când se întâlniră, se îmbrăţişară fericiţi.

Cinară în oraş, apoi luară expresul spre casă, surescitaţi şi gălăgioşi, impresionaţi de măreţia zilei ce se apropia de sfârşit.

De aceea, n-au fost pregătiţi pentru ceea ce-i aştepta acasă. Amândoi au fost paralizaţi de şocul de a fi opriţi în faţa porţii de un bărbat în uniformă, cu chip inexpresiv; li se controlară actele, înainte de a fi lăsaţi să intre, şi-şi găsiră părinţii stând tăcuţi în salon, cu priviri îndurerate.

Părând mult îmbătrânit faţă de cum arătase dimineaţa, Joseph Manners ridică ochii încercănaţi şi derutaţi spre unul dintre fiii săi (cel cu noua sa robă de adult pe braţ) şi spuse:

— Se pare că sunt arestat la domiciliu.

***

Gulliman nu putea să citească întregul raport şi nici n-o făcu. Parcurse doar sinteza, iar aceea era cu adevărat mulţumitoare.

O întreagă generaţie se obişnuise cu faptul că Multivac putea să prevadă comiterea infracţiunilor majore. Oamenii învăţaseră că agenţii Corecţiei aveau să ajungă la locul infracţiunii înainte de comiterea acesteia. Ei aflaseră că săvârşirea infracţiunii ducea inevitabil la sancţionare. Treptat, se convinseseră că nu exista nici o modalitate prin care cineva îl putea păcăli pe Multivac.

Evident, rezultatul fusese că până şi intenţiile infracţionale se reduseseră. Iar o dată cu reducerea lor, capacitatea lui Multivac crescuse şi infracţiunile minore putuseră fi adăugate pe lista previziunilor zilnice -acum şi frecvenţa acelora se reducea.

De aceea, Gulliman ordonase o analiză (bineînţeles, efectuată de Multivac) a capacităţii lui Multivac de a-şi îndrepta atenţia către prezicerea probabilităţilor de apariţie a unor boli. În scurt timp, medicii ar fi putut să fie alertaţi în privinţa unor pacienţi care puteau să devină diabetici în decursul anului următor ori să sufere o criză de tuberculoză sau să dezvolte o tumoare canceroasă.

Un dram de prevenire...

Iar raportul fusese favorabil!

După aceea, sosise lista posibilelor infracţiuni ale zilei şi pe ea nu apărea nici o omucidere.

Plin de încântare, Gulliman îl sună pe Othman.

— Cum se compară numărul infracţiunilor de pe listele din ultima săptămână cu cel din prima mea săptămână de preşedinţie?

Media zilnică se redusese cu opt la sută şi Gulliman avea motive de încântare. Evident, nu fusese meritul lui, dar electoratul nu avea de unde să ştie asta. Îşi binecuvântă norocul de a fi apărut la momentul crucial, la apogeul lui Multivac, când şi bolile puteau fi trecute sub atotcuprinzătoarea şi protectoarea sa cunoaştere.

Din acest considerent, Gulliman avea să prospere.

***

— Ei bine, ridică Othman din umeri, este fericit.

— Când spargem buba? întrebă Leemy. Supravegherea lui Manners a crescut probabilitatea, iar arestul la domiciliu i-a mai adăugat câteva procente.

— Crezi că nu ştiam? Ceea ce nu ştiu este cauza, se încruntă şeful său.

— Poate că-i vorba despre complici, după cum ai spus chiar tu. Ţinând seama de faptul că Manners are probleme, ceilalţi trebuie să acţioneze imediat, altfel planul eşuează.

— Eu gândeam exact invers. Dacă l-am prins pe unul, ceilalţi se vor împrăştia şi vor dispărea, căutând să se pună la adăpost. În plus, de ce Multivac nu pomeneşte de nici un complice?

— Ce facem atunci — îi spunem lui Gulliman?

— Încă nu, probabilitatea este de abia 17,3 la sută. Să ajungă ceva mai ameninţătoare.

***

— Du-te-n camera ta, Ben, rosti Elizabeth Manners.

— Dar ce s-a-ntâmplat, mamă? întrebă băiatul, cu vocea pierită înaintea acestui final neaşteptat al unei zile fericite.

— Te rog!

Ben ieşi fără chef prin uşa care ducea spre scară. Tropăi zgomotos, urcând treptele, apoi le coborî în vârful picioarelor.

Mike Manners, fiul cel mare, nou-acceptatul adult şi speranţa familiei, vorbi cu un ton aproape identic cu al fratelui său:

— Ce s-a-ntâmplat?

— Cerul mi-e martor, răspunse Joe Manners, că habar n-am! N-am făcut absolut nimic.

— Bineînţeles că n-ai făcut nimic, încuviinţă Mike, privindu-şi cu uimire tatăl cel blând şi mărunţel. Au venit probabil fiindcă te *gândeşti să* faci ceva.

— Nici vorbă!

Doamna Manners interveni furioasă:

— Cum s-ar putea gândi să facă ceva de... dimensiunile astea. — Roti braţul într-un gest care-i indica pe toţi agenţii guvernului din jurul casei. — Ţin minte că, pe când eram mică, tatăl unei prietene lucra la o bancă. L-au chemat şi i-au spus să nu se atingă de bani, iar el i-a ascultat. Era vorba despre cincizeci de mii de dolari. Dar nu-i luase! Doar se gândea să-i ia. Pe atunci, lucrurile de felul ăsta nu erau tăinuite ca azi şi povestea a răsuflat. Totuşi — îşi frecă ea palmele dolofane —, era vorba despre cincizeci de mii de dolari! Cincizeci... de mii... de dolari! N-au făcut însă decât să-i dea un telefon, doar atât — un telefon. Ce crezi că ar putea plănui tatăl tău încât să fie nevoie de zece oameni care să izoleze casa?

— Nu plănuiesc absolut nimic, repetă Joe cu ochi îndureraţi, îmi dau cuvântul!

Cu conştiinţa înţelepciunii de adult, Mike spuse:

— Poate că-i vorba despre ceva subconştient, tată. Poate o ranchiună faţă de şeful tău...

— Ce — să doresc să-l omor? Nici pomeneală!

— Şi nu vor să-ţi spună despre ce-i vorba?

— Nu, interveni mama băiatului. I-am rugat. Le-am spus că ne distrug poziţia în oraş prin simpla lor prezenţă afară. Ar putea măcar să ne spună despre ce-i vorba, ca să putem explica, să putem găsi o replică.

— Şi v-au refuzat?

— Da.

Mike rămase cu picioarele depărtate şi mâinile afundate în buzunare.

— Mamă, vorbi el încruntat, Multivac nu face greşeli.

Tatăl lovi cu pumnul, neajutorat, în braţul canapelei.

— Îţi spun că nu plănuiesc nici o infracţiune!

Uşa se deschise fără să se fi ciocănit în ea, şi în salon pătrunse cu pas ţeapăn, sigur pe el, un bărbat îmbrăcat în uniformă. Pe chipul său era întipărită o expresie îngheţată, oficială.

— Dumneavoastră sunteţi Joseph Manners?

Joe se sculă în picioare.

— Da. Ce doriţi de la mine?

— Joseph Manners, prin ordin guvernamental — îşi arătă cu un gest scurt legitimaţia de ofiţer Corector — sunteţi arestat. Vă rog să mă urmaţi.

— Pentru ce motiv? Ce am făcut?

— Nu am împuternicirea să vă ofer detalii.

— Nu pot fi arestat pentru că m-am gândit la o infracţiune, chiar dacă aş fi făcut-o cu adevărat. Ca să fiu arestat, trebuie să fi făcut *realmente* ceva. Altfel, nu mă puteţi aresta. Este împotriva legii!

Ofiţerul nu era impresionat de argumentele logicii.

— Trebuie să mă urmaţi.

Doamna Manners scoase un ţipăt şi se prăbuşi pe canapea, hohotind isteric. Joe nu reuşi să încalce codul de comportament care-i fusese inculcat toată viaţa şi să se opună reprezentantului legii, totuşi rămase inert, silindu-l pe Corector să-l târască efectiv afară.

Înainte de a trece pragul, strigă:

— Spuneţi-mi, totuşi, despre ce-i vorba! Spuneţi-mi! Dacă aş *şti...* Este o omucidere? Se presupune că aş fi plănuit un asasinat?

Uşa se închise înapoia lui şi Mike, alb la faţă şi simţindu-se prea puţin adult, privi mai întâi la uşă, apoi la maică-sa.

Dinapoia uşii, Ben, care, brusc, se simţi foarte adult, strânse buzele şi se gândi că ştia exact ce anume avea de făcut.

Dacă Multivac lua ceva, tot el putea să restituie. Ben fusese la ceremonii chiar în ziua aceea. Îl auzise pe Randolph Hoch vorbind despre Multivac şi despre ceea ce putea face calculatorul. Putea conduce guvernul şi, de asemenea, putea ajuta persoanele care veneau să-i solicite asta.

Oricine putea cere ajutorul lui Multivac, şi oricine însemna Ben. Nici mama sa şi nici Mike nu-l puteau stopa acum. Îi mai rămăseseră o parte din banii pe care-i dăduseră pentru participarea la festivitate. Dacă mai târziu aveau să se îngrijoreze, negăsindu-l, era problema lor. Deocamdată, trebuia să-şi salveze tatăl.

Ieşi pe uşa de serviciu, iar ofiţerul care o păzea îi cercetă actele şi-l lăsă să plece.

***

Harold Quimby era şeful departamentului Reclamaţii al substaţiei Multivac din Baltimore şi se considera membru al celei mai importante ramuri a serviciului civil. Cumva poate că avea dreptate, iar cei care-l auzeau discutând problema ar fi trebuit să fie din fier ca să nu rămână impresionaţi.

În primul rând, începea Quimby, Multivac era în esenţă un violator al intimităţii. În ultimii cincizeci de ani, oamenii trebuiseră să accepte că gândurile şi impulsurile lor nu mai erau secrete şi nu mai existau tainiţe ascunse în care orice putea fi pitit. Iar în schimbul intimităţii, ei trebuiau să capete ceva.

Evident, căpătaseră prosperitate, pace şi siguranţă, dar acelea rămâneau noţiuni abstracte. Fiecare necesita ceva personal, ca o recompensă pentru pierderea intimităţii. La îndemâna tuturor se găseau staţii Multivac cu console la care îşi puteau introduce problemele şi întrebările, fără a fi controlaţi sau stânjeniţi, şi de la care, în câteva minute, puteau primi răspunsul.

În orice clipă, cinci milioane de circuite individuale dintre cele peste un cvadrilion ale lui Multivac puteau fi implicate în acest program de întrebări şi răspunsuri. Poate că nu întotdeauna răspunsurile erau sigure, însă altele mai bune nu puteau fi căpătate, iar oamenii *ştiau* acest lucru şi se încredeau în ele. La urma urmelor, asta conta.

Acum, un puşti de şaisprezece ani, neliniştit, avansase încetişor, o dată cu rândul de bărbaţi şi femei; fiecare chip din coada aceea purta o expresie de speranţă şi teamă, nelinişte sau tulburare — dar întotdeauna cu speranţa predominând, pe măsură ce se apropia de Multivac.

Fără să ridice ochii, Quimby luă formularul care-i fusese întins şi rosti:

— Cabina 5-B.

— Cum să formulez întrebarea, domnule? se interesă Ben.

Abia atunci Quimby ridică ochii, uşor surprins. Preadolescenţii nu obişnuiau să apeleze la serviciul acesta.

— N-ai mai fost niciodată aici, fiule? întrebă el cu blândeţe.

— Nu, domnule.

Quimby arătă consola de pe masa sa.

— Foloseşti aparatul acesta. Vezi cum funcţionează? Ca o maşină de scris obişnuită. Nu încerca să scrii ceva de mână, ci utilizează tastatura. Acum, du-te la cabina 5-B. Dacă ai nevoie de ajutor, apasă butonul roşu şi va veni cineva. Pe coridorul acela, la dreapta.

Îl privi pe băiat pornind pe coridor şi dispărând din vedere, apoi surâse. Multivac nu refuzase niciodată pe nimeni. Evident, întotdeauna exista un anumit procentaj de banalităţi: oameni care se interesau de viaţa privată a vecinilor lor sau puneau

întrebări obscene despre personalităţi publice, studenţi încercând s-o ia înaintea profesorilor, sau apreciind că ar fi fost inteligent să-l blocheze pe Multivac supunându-l paradoxului superclaselor lui Russell, şi multe altele.

Multivac putea rezolva problemele acestea fără să fie ajutat de nimeni.

În plus, toate întrebările şi răspunsurile erau catalogate şi fişate, sporind baza de date a fiecărui individ. Deoarece reflectau personalitatea celor care le puseseră, până şi cele mai banale sau cele mai impertinente întrebări ajutau omenirea, fiindcă îl ajutau pe Multivac să cunoască oamenii.

Quimby îşi îndreptă atenţia asupra următoarei persoane de la rând, o femeie de vârstă mijlocie, uscăţivă şi trasă la faţă, cu o privire agitată.

***

Othman se plimba înainte şi înapoi prin biroul său, păşind apăsat şi parcă furios.

— Probabilitatea continuă să crească. A ajuns acum la 22,4 la sută. La naiba! L-am arestat pe Joseph Manners şi tot creşte!

De acum, începuse să transpire. Leemy închise Videofonul la care vorbise până atunci şi-l privi.

— Deocamdată, nici o mărturisire. Este supus Probei Psihice, dar nu s-a găsit nici un semn al infracţiunii. Poate că spune adevărul.

— Să fi înnebunit Multivac?

Un alt videofon ţârâi. Othman răspunse imediat, salutând orice întrerupere din şirul gândurilor. Pe ecran, apăru chipul unui ofiţer Corector.

— Domnule, începu acesta, există noi ordine referitoare la familia Manners? Membrii familiei pot pleca şi veni ca şi până acum?

— Ce vrei să spui prin "ca şi până acum"?

— Ordinele iniţiale s-au referit la consemnarea la domiciliu a lui Joseph Manners, domnule. Nu s-a spus nimic despre ceilalţi membri ai familiei.

— Până la alte directive, să fie şi ei consemnaţi în casă.

— Asta-i problema, domnule. Mama şi fiul cel mare solicită informaţii despre mezin. Acesta a părăsit casa, iar ei susţin că a fost arestat de noi şi vor să vină la sediu, ca să se intereseze de soarta lui.

Othman se încruntă şi şopti:

— "Mezin"? Cât de tânăr este?

— Are şaisprezece ani, domnule.

— Şaisprezece ani, şi a dispărut... Ştiţi încotro a plecat?

— I s-a îngăduit să plece, domnule. Nu existau ordine de a fi reţinut.

— Rămâi pe fir! Nu-nchide!

Othman trecu convorbirea pe pauză, apoi îşi încleştă ambele mâini în părul negru ca tăciunele şi începu să răcnească:

— Tâmpitule! Tâmpitule ce eşti!

— Ce naiba s-a-ntâmplat? exclamă uluit Leemy.

— Individul are un fiu de şaisprezece ani, icni Othman. La şaisprezece ani, un băiat nu este fişat independent în Multivac, ci face parte din fişierul tatălui. Nu ştiusem că până la optsprezece ani un tânăr nu-şi completează rapoartele cu Multivac, ci că asta o face taică-său? Eu n-o ştiusem? Tu n-o ştiuseşi?

— Vrei să zici că Multivac nu se referea la Joe Manners?

— Multivac se referea la fiul minor al lui Joe Manners, care a dispărut. Cu trei baraje de ofiţeri în jurul casei, el iese fără probleme şi merge ca să facă... ştii-tu-ce.

Se răsuci către Videofonul la care ofiţerul Corector aştepta cu răbdare. Minutul de discuţii cu Leemy îi oferise lui Othman răgazul necesar pentru a-şi aranja ţinuta şi a adopta o expresie stăpână pe sine. Oricât de mult i-ar fi fost de folos organismului său o descărcare nervoasă, nu era recomandabil să-şi piardă nervii în faţa ofiţerului.

— Domnule ofiţer, vorbi el, localizaţi fiul dispărut. Dacă este necesar, luaţi toţi oamenii pe care-i aveţi la dispoziţie, ba chiar tot personalul din district. Voi transmite ordinele necesare. Băiatul acela trebuie găsit cu orice preţ.

— Am înţeles, domnule.

După ce închise, Othman se întoarse către Leemy:

— Care-i probabilitatea cea mai recentă?

Peste cinci minute, Leemy anunţă:

— A coborât la 19,6 la sută. *Coboară!*

Othman răsuflă adânc.

— În sfârşit, suntem pe pista cea bună.

***

Ben se aşeză pe scaunul din cabina 5-B şi se folosi de tastatură ca să scrie: "Mă numesc Benjamin Manners, numărul MB-71833412. Tatăl meu, Joseph Manners, a fost arestat, dar noi nu ştim ce delict a plănuit. Există vreo cale prin care să-l putem ajuta?"

După aceea, se lăsă pe spate şi aşteptă. Poate că n-avea decât şaisprezece ani, dar ştia că, undeva, cuvintele acelea parcurgeau structura cea mai complexă concepută vreodată de Om; un trilion de fapte aveau să se contopească şi să se coordoneze într-un tot din care Multivac avea să sintetizeze ajutorul cel mai bun.

Se auzi un clicăit şi printr-o fantă ieşi un cartonaş. Pe acesta se găsea răspunsul. Era un răspuns lung. "Ia imediat

expresul spre Washington. Coboară la stația Connecticut Avenue. Vei găsi o ieşire cu inscripția «Multivac», păzită de o sentinelă. Anunță sentinela că eşti un curier special pentru dr. Trumbull şi vei fi lăsat să intri. În fața ta, se va întinde un coridor. Mergi pe el, până ajungi la o uşiță cu inscripția «Interior». Intră şi spune-le celor dinăuntru: «Mesaj pentru dr. Trumbull». Vei fi lăsat să treci. Mergi mai..."

Mesajul continua în felul acela. Ben nu pricepea legătura cu întrebarea sa, dar avea deplină încredere în Multivac. Plecă imediat, alergând spre expresul de Washington.

***

Ofițerii Corectori dădură de urma lui Ben în substația Baltimore la o oră după plecarea băiatului. Quimby se zăpăci văzând numărul şi importanța celor care se concentraseră asupra lui, căutând să-l găsească pe puştiul de şaisprezece ani.

— Da, un băiat, răspunse el, dar nu ştiu încotro a plecat după ce a terminat aici. Nu aveam de unde să ştiu că era căutat. Aici îi primim pe toți doritorii. Da, pot solicita reproducerea întrebării şi a răspunsului.

Priviră răspunsul şi-l expediară imediat la Sediul Central.

Othman îl citi, dădu ochii peste cap şi se prăbuşi. Fu readus la conştiință aproape imediat.

— Prindeți băiatul, şopti el spre Leemy. Vreau şi o copie a răspunsului lui Multivac. Acum, nu mai există alternativă — trebuie să-l anunț pe Gulliman!

***

Gulliman nu-l mai văzuse niciodată pe Othman atât de tulburat, iar expresia de agitație din ochii coordonatorului îi trimise un fior înghețat pe şira spinării.

— C-cum adică? se bâlbâi el. Ce vrei să zici prin "mai rău decât o omucidere"?

— Mult mai rău decât o omucidere.

Gulliman păli.

— Te referi la asasinarea unei înalte personalități guvernamentale?

Se gândi că el însuşi...

Othman încuviință din cap.

— Nu *o simplă* personalitate guvernamentală, ci cea mai importantă.

— *Secretarul general!* şopti Gulliman îngrozit.

— Chiar mai mult decât atât. Mult mai mult. Este vorba despre un plan de asasinare a lui Multivac!

— CUM?!

— Pentru prima dată în istoria sa, Multivac a raportat că el însuşi se află în pericol.

— De ce n-am fost informat imediat?

Othman decise să spună doar jumătate din adevăr.

— Problema era lipsită de precedent, domnule, aşa că a trebuit să investigăm cazul, înainte de a-i conferi caracter oficial.

— Dar Multivac a fost salvat, nu? Este pe cale de a fi salvat?

— Probabilitatea de a păți vreun rău a scăzut sub 4 la sută. Aştept ultimul raport.

***

— Mesaj pentru dr. Trumbull, se adresă Ben bărbatului de pe taburet, care lucra concentrat la ceva ce părea tabloul de bord al unui stratojet, însă la o scară mult mai mare.

— Bine, puştiule, dă-i drumul.

Ben îşi privi instrucțiunile şi se grăbi mai departe. Urma să găsească o manetă micuță, pe care s-o apese la poziția JOS în clipa când se aprindea un anumit led indicator.

Auzi un glas alarmat înapoia lui, apoi altul şi brusc doi bărbați îl prinseră de coate. Fu ridicat în aer.

— Vii cu noi, băiete, vorbi cineva.

***

Chipul lui Othman nu se lumină considerabil la auzul veştii, deşi Gulliman suspinase uşurat:

— Dacă am prins băiatul, atunci Multivac este-n siguranță.

— Deocamdată.

Gulliman ridică o palmă tremurătoare spre frunte.

— Ce mai jumătate de oră! Îți poți imagina ce ar fi însemnat oprirea lui Multivac, chiar pentru o perioadă scurtă? Guvernul ar fi colapsat, economia ar fi fost distrusă. Ar fi însemnat mai mult decât... Ridică brusc ochii. — Ce vrei să spui prin *deocamdată?*

— Băiatul, Ben Manners, nu avea intenția să facă vreun rău. Atât el, cât şi familia lui trebuie eliberați şi despăgubiți pentru arestare. El n-a făcut altceva decât să urmeze instrucțiunile lui Multivac, pentru a-şi ajuta tatăl, şi a reuşit. Acum, tatăl lui este liber.

— Vrei să spui că Multivac i-a ordonat băiatului să apese o manetă care, în circumstanțele respective, ar fi distrus suficiente circuite pentru a necesita minim o lună de reparații? Vrei să spui că Multivac ar sugera propria sa distrugere pentru binele unui singur om?

— Situația este mai complexă, domnule. Multivac nu numai că a dat instrucțiunile respective, ci a ales familia Manners tocmai pentru că micul Ben semăna perfect cu unul dintre curierii doctorului Trumbull şi astfel putea pătrunde fără probleme în calculator.

— Cum adică, "a ales familia Manners"?

— Ei bine, băiatul n-ar fi pus niciodată întrebarea aceea, dacă tatăl nu i-ar fi fost arestat. Tatăl nu i-ar fi fost arestat, dacă Multivac nu l-ar fi învinuit că plănuise distrugerea calculatorului. Acțiunea lui Multivac a declanşat lanțul de evenimente care a fost cât pe aici să ducă la distrugerea lui Multivac.

—Dar este lipsit de sens! rosti Gulliman pe un ton plângăreț.

Se simțea mic şi neajutorat şi se aşezase practic în genunchi, rugându-l pe acest Othman, omul care stătuse aproape toată viața cu Multivac, să-l liniştească.

Othman nu-l linişti.

— Din câte ştiu, rosti el, este prima tentativă de acest fel a lui Multivac. Din destule puncte de vedere, a plănuit bine. A ales familia corespunzătoare şi, în mod precaut, n-a făcut o distincție între tată şi fiu, pentru a ne trimite pe o pistă falsă. Cu toate acestea, în alte privințe, s-a comportat ca un amator. Nu şi-a putut ocoli instrucțiunile, ce l-au condus să raporteze creşterea probabilității propriei sale distrugeri cu fiecare pas pe care l-am făcut în direcția greşită. N-a putut ocoli înregistrarea răspunsului pe care l-a dat băiatului. Cu timpul, va învăța probabil ce înseamnă amăgirea. Va învăța să ascundă anumite fapte şi nu va înregistra altele. De acum înainte, orice instrucțiune pe care o transmite poate purta în ea sâmburele propriei sale distrugeri. Nu vom şti niciodată... Şi oricât de atenți vom fi, în cele din urmă Multivac va reuşi. Domnule Gulliman, cred că veți fi ultimul Preşedinte al acestei organizații.

Gulliman izbi cu pumnul în masă.

— Dar de ce, de ce, de ce? La naiba, de ce? Ce s-a-ntâmplat cu el? Nu poate fi reparat?

— Nu cred, răspunse Othman cu o disperare stăpânită. Până acum, nu mă gândisem niciodată la aspectul acesta. Până acum, nu avusesem niciodată ocazia s-o fac, dar acum, când mă gândesc, mi se pare c-am ajuns la capătul drumului, pentru că Multivac este prea bun. A devenit atât de complex încât reacțiile lui nu mai sunt cele ale unei maşini, ci ale unei creaturi vii.

— Mi se pare o nebunie curată, dar chiar dacă ar fi aşa — ce dacă?

— Timp de peste cincizeci de ani, am transferat toate necazurile omenirii asupra lui Multivac. I-am cerut să aibă grijă de noi, în ansamblu şi individual. I-am cerut să ne adăpostească toate secretele, i-am cerut să ne absoarbă răul şi să ne ferească de el. Fiecare om îşi aduce necazurile la Multivac, sporindu-i povara. Acum, intenționăm să aruncăm povara bolilor omeneşti tot asupra lui Multivac.

Othman tăcu câteva clipe, după care izbucni:

— Domnule Gulliman, Multivac poartă pe umerii săi toate necazurile omenirii şi a obosit.

— Asta-i o nebunie! murmură Gulliman. Demență totală!

— Atunci, îngăduiți-mi să vă arăt ceva. Îngăduiți-mi să efectuez un test. Pot folosi legătura cu Multivac din cabinetul dumneavoastră?

— De ce?

— Pentru a-i pune o întrebare pe care nu i-a mai pus-o nimeni, niciodată.

— O să-l vatăme? se alarmă Gulliman.

— Nu. Dar ne va spune ceea ce dorim să aflăm.

Preşedintele şovăi o secundă, apoi încuviință din cap.

— Dă-i drumul.

Othman folosi consola de pe biroul lui Gulliman. Degetele lui alergară experte peste taste, scriind: "Multivac, ce-ți doreşti cel mai mult?"

Momentul dintre întrebare şi răspuns se prelungi insuportabil, dar nici Othman şi nici Gulliman nu cutezară să răsufle.

În cele din urmă, se auzi un clicăit şi un cartonaş căzu din fanta imprimantei. Pe el, cu litere distincte, se afla răspunsul:

"Vreau să mor."
